

УДК 33.338

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ ПОВОЄННОЇ УКРАЇНИ

Автор – Роман Закінян¹, студ. гр. ПД-22 мп

Науковий керівник – доц. каф. фінансів, економіки та підприємництва;

к. е. н., доцент Ганна Ступнікер²

¹zakinyan0@gmail.com, ²stupniker.hanna@pdaba.edu.ua

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

Сучасний тривалий воєнний конфлікт в Україні, що виник внаслідок збройної агресії Російської Федерації, спричинив значні втрати у вітчизняній економіці, що призвело до суттєвого уповільнення її розвитку (за офіційними даними, близько 35 %) та зниження ділової активності підприємницьких структур. Лише прямі втрати економіки від пошкодження та руйнування інфраструктури України – зокрема, таких важливих галузей економіки як житлове будівництво, дороги та аеропорти, активи промислових підприємств, інфраструктура агропромислового комплексу, транспортної галузі – склали сотні мільярдів доларів.

В таких умовах особливої важливості набуває необхідність швидкої адаптації економічних суб'єктів до ведення підприємницької діяльності в умовах війни. Так, в свою чергу, регуляторна політика Національного банку України (НБУ) націлена, в першу чергу, на підтримку стабільності та ліквідності банківської системи. Для досягнення цієї мети НБУ зафіксував офіційний курс та ввів валютні обмеження. Завдяки таким діям та певному запасу міцності діям вітчизняна фінансова система на сьогодні характеризується стабільністю, підтримка якої є надзвичайно важливою в складних умовах війни. Зміна облікової ставки, що на початку війни була зафіксована на рівні від 10 до 25 %, у червні 2022 року дозволила збільшити привабливість гривневих активів та одночасно зменшити напруженість на валютному ринку.

Стосовно темпів інфляції, варто вказати, що, за прогнозами НБУ, у 2023 році вона має бути на рівні 20 % з поступовим переходом до однозначного рівня протягом 2024–2025 року. Таке помірне зниження інфляції у наступних роках можливе у випадку застосування урядом низки адміністративних заходів державного регулювання економіки.

Також, очікується зниження податкового навантаження – підприємствам надано можливість переходу на спрощену систему оподаткування (2 % від обороту без ПДВ та податку на прибуток), а на територіях бойових дій скасовано плату за землю. Крім того, підприємців

тимчасово звільнено від відповідальності у разі неможливості виконання платниками податків своїх зобов'язань, оскільки внаслідок ведення воєнних дій на території нашої держави призводить у деяких випадках до неможливості сторін договору господарської діяльності виконати свої зобов'язання з незалежних від них причин. Таким чином, з метою уникнення штрафних санкцій, підприємцям необхідно посилалися на форс-мажорні обставини, що характеризуються як обставини непереборної сили, надзвичайні та невідворотні, які об'єктивно унеможливають виконання зобов'язань, передбачених умовами договору (контракту, угоди тощо), обов'язків у відповідності із законодавчими та іншими нормативними актами.

Послуга фіксації форс-мажорних обставин надається підприємцям регіональною торгово-промисловою палатою (ТПП). У випадку, якщо компанія понесла збитки у вигляді зруйнованого або пошкодженого майна внаслідок російської агресії, ТПП здійснює фіксацію руйнувань та пошкоджень, що дозволить підприємцям в подальшому захистити свої інтереси. Зокрема, вітчизняним законодавством встановлено, що відповідальними за визначення розміру шкоди та збитків підприємств недержавної форми власності є обласні державні (на період воєнного стану – військові) адміністрації [1]. Таким чином, фіксація експертами ТПП руйнування і пошкодження майна (рухомого, нерухомого, сировини) дозволить встановити причини пошкодження, а це, відповідно, надасть можливість комерційній структурі звернутися із документально підтвердженими фактами до державних органів виконавчої влади для визначення розміру збитків, які понесла компанія [2].

Отже, маємо підстави вважати, що вітчизняний бізнес в сучасних умовах функціонування економіки потребує активного державного втручання, тому найбільш доцільним інструментом державного регулювання є пряме регулювання бізнесу. Державні органи мають надавати приватному сектору як фінансову, так й експертну та консультаційну допомогу. Актуальним є пошук грантових коштів від зарубіжних країн, оскільки можливості державного фінансування в найближчій перспективі суттєво обмежені, оскільки бюджетні витрати в умовах війни першочергово мають вирішувати завдання обороноспроможності країни.

Таким чином, вважаємо, що у повоєнній економіці українські підприємці потребуватимуть фінансування певних витрат свого бізнесу. До таких витрат можуть бути віднесені, зокрема, транспортні витрати, витрати на оренду приміщень, заробітну плату та соціальні внески для переміщеного та/або нового персоналу, експертні консультації (юридичні, податкові та операційні тощо), а також інші витрати, які сприятимуть відновленню бізнесу та скороченню часу виходу на нові ринки. Також,

важливими питаннями для вітчизняного підприємництва в умовах повоєнного стану є відновлення ланцюгів постачання, збуту та пошуку іноземних партнерів, що дозволить відновити виробничі та операційні процеси в найближчій перспективі.

Список використаних джерел

1. Постанова № 326 Кабінету Міністрів України від 20. 03. 2022 р. «Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-%D0%BF#Text>

2. Офіційний сайт Дніпропетровської торгово-промислової палати. URL: <https://dcci.ua>